

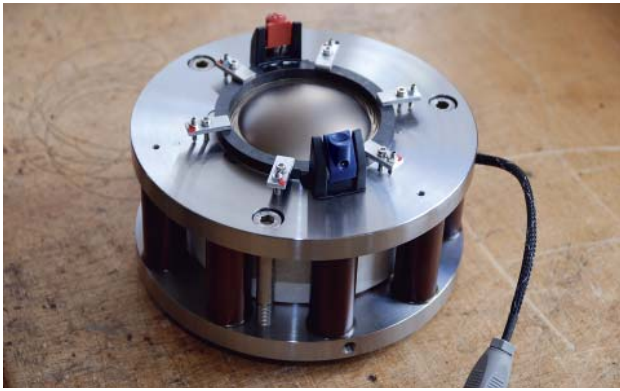
Met Blumenhofer Acoustics in Wiki Wonderland

Eigenlijk is het gekkenwerk om met de auto op vrijdag naar Zuid-Duitsland te rijden, dan op zaterdag naar een set luidsprekers te luisteren om vervolgens op zondag terug naar huis te gaan, ware het niet dat de betreffende luidsprekers ruim 300 kilo wegen en zeker niet in mijn huiskamer passen. Het werd een ervaring in de orde van Wilson Grand Slamm X-1 of Avalon Osiris, maar dan nog een flinke stap verder. Blumenhofer Acoustics Wiki zet mijn referentie, waarschijnlijk voor de komende jaren, en blies mij bijna letterlijk omver.

Blumenhofer Acoustics is het bedrijf van Thomas Blumenhofer, van oorsprong een meubelbouwer en audioliefhebber. Na 35 jaar luidsprekers bouwen heeft hij nog steeds zijn eerste hoornstelsel, dat hij in de koeienstal van zijn vader bouwde, niet vergeten. Toen hij 18 jaar oud was stichtte hij zijn bedrijf. Thomas werd in de eerste jaren vooral bekend door het inbou-

wen van gevouwen bashoorns in Volkswagen Kevers. Op carhifi beurzen en bijeenkomsten ging hij gegarandeerd met orders naar huis wanneer zijn Kever tekeer ging. In de beginjaren werd Blumenhofer daarnaast leverancier in het professionele circuit. In menige bar en menig restaurant en in vele discotheken spelen Blumenhofer hoornsystemen. Zelfs in concertza-

len in München. Ook tijdens een liveconcert was Blumenhofer vaak de man achter het PA-systeem. Anekdoten rond zijn persoon zijn de bouw van een hoorn in de tuin van zijn huis met de afmeting van een garage, waarmee hij kilometers ver geluid door de streek bracht en zijn home cinema systeem dat tot 4 Hertz kon weergeven. De keuze voor hoorns heeft, naast het hoge rendement, altijd te maken gehad met de grote dynamiek. Daarnaast bevat een hoorn nauwelijks dempend materiaal, zodat microdetails behouden blijven en geven hoorns Thomas het gevoel weer aanwezig te zijn bij liveconcerten. Op de begane grond van zijn bedrijf vinden we de CNC-machines voor het frezen van de mond van de houten hoorns, gemaakt uit verlijmd MDF, alsmede de zaagtafel en de voorraden. De duurdere kasten zijn altijd gemaakt van multiplex, omdat multiplex resonanties in de structuur van het materiaal weet te spreiden. In de meer betaalbare systemen is de kast soms van MDF gemaakt. Een Blumenhofer bevat nauwelijks standaard materiaal. Een compressiedriver gaat uit elkaar, om de compressiekamer van hout te maken en vaak om de conus te vervangen door een beryllium exemplaar. De laagweergevers gebruiken een in eigen beheer ontwikkelde kunststoflaminaat conus of een gelaagde papierversie. Afhankelijk van toepassing en oppervlakte. Blumenhofer zoekt het voor toelevering dicht bij huis. Bijna alles in elke luidspreker is van Duitse herkomst: drivers, conussen, magneten, elektromagneten en uiteraard alle kasten die in eigen huis worden vervaardigd en door Thomas zijn gefineerd. Op één enkel model na maakt Blumenhofer alleen 2-weg systemen. Altijd met een hoorn, soms alleen voor de hoge/middentonen, soms alleen voor het laag. Grofweg zijn de modellen onder te brengen in de Funserie (hoorns voor het laag) en de Genuin-serie met basreflex laag. Daarboven zit de Gran Gioia met zijn fronthoorn, de 3-weg Clara Luna en het topmodel, de Wiki. Verantwoordelijk voor marketing en distributie is sinds 2009 zijn zakenpartner Andrea Vitali, die naast Blumenhofer ook zakelijke belangen heeft in Grandinote elektronica en Cammino kabels. Thomas en Andrea hebben twee personeelsleden in vaste dienst, daarnaast zijn enige parttimers werkzaam.

Wiki luidsprekers

De hoofdrol is dit weekend weggelegd voor de Wiki luidsprekers. Oorspronkelijk was de Wiki uitsluitend een studiemodel om onderzoek te doen naar het gedrag van een hoorn en de toepassing van diverse drivers. Het gebruikte hout zou later opgestookt worden in de centrale ketel die zorgt voor verwar-

ming van het bedrijf. Echter, de gebouwde hoorn bleek zodanig van kwaliteit, dat verder is gegaan met de ontwikkeling tot een compleet systeem. De naam Wiki, die verwijst naar de Vikingen, is bij toeval opgeborreld. De vrouw van Thomas zocht haar man, die op dat moment in de hoorn stond en toen ze hem vond vroeg ze of hij een compleet Vikingschip aan het bouwen was. De afmetingen zijn fors met een hoogte van twee meter, een breedte van 90 centimeter en een diepte van 1 meter 60. De hoorn voor het laag bestaat uit vijf delen die bij de klant thuis aan elkaar gezet worden. Het laag komt uit een 16 inch woofer met papier conus. Die straalt naar voren af in een korte hoorn en naar achteren in een lange gevouwen hoorn, die uitmondt rondom de korte bashoorn en rondom de hoorn van de 10 cm beryllium compressiedriver. De spoelen bewegen in elektromagneten en niet in een standaard magneet, zodat een hogere veldsterkte bereikbaar is. Het in een separate behuizing geplaatste scheidingsfilter is zeer eenvoudig van opzet. Blumenhofer is wars van het compenseren van fouten in luidsprekers met filtercomponenten en zuigkringen. Blumenhofer gebruikt uitsluitend topkwaliteit luidsprekerunits en past de hoorn daar op aan. Zo is het rendement van de twee units akoestisch op elkaar afgestemd door de hoorns zelf en niet met weerstanden. Door de midden/hoog hoorn verstelbaar op

te hangen, is de afstand tussen laag- en hoogweergever aan te passen op de luisterafstand, zodat fasecorrect geluisterd kan worden. Het gevolg is dat de twee units alleen als één enkele unit herkenbaar zijn. De Wiki is met zijn 300 kilo bedoeld voor luisterruimtes vanaf 100 m²; de luisterruimte bij Blumenhofer is royaal met 150 m². De afwerking is geheel naar wens van de klant. Andrea hoopt dat Thomas zo'n zes systemen per jaar kan vervaardigen, Thomas denkt daar zelf iets anders over, wil hij nog enige tijd met andere zaken bezig kunnen zijn. Over prijzen wil Blumenhofer niet praten omdat die afhankelijk zijn van de uitvoering en van de woonplaats van de klant. Denk maar in de orde van de prijs voor een mooi appartement of een leuke doorzonwoning buiten de Randstad.

Installatie

De Wiki wordt aangestuurd met een prachtige installatie. De bron is een Acoustic Signature Ascona draaitafel, voorzien van een SME 2-12 arm en een Soundsmith Strain Gauge element. Een 80 kilo zware, aluminium sculptuur met fantastische gelijkloop, grote dynamiek en dankzij het Strain Gauge element schoon in de weergave en vrij van aftastvervorming. Een Cammino interlink loopt naar een Kanzy KAAM 1000 versterker, waarvan de phono versterker niet gebruikt werd, vanwege

de eigen voorversterker die bij de Soundsmith Strain Gauge hoort. De Kanzy heeft per kanaal een viertal Gold Lion KT-88 buizen en verder vier JJ Electronics ECC803 buizen. Onzichtbaar zijn vier gelijkrichterbuizen in de versterkerbehuizing. Hoewel de versterker omschakelbaar is naar triodestand en EL34 buizen meegeleverd zijn, gaat de voorkeur uit naar Ultra-lineair met KT-88. De dubbel mono versterker heeft twee volumeregelaars, links en rechts gescheiden, wat even wennen is maar al snel het gevoel geeft echt met muziek bezig te zijn. Typisch een manning heb ik zo het gevoel. Groot voordeel is dat de gelijkloop-problemen van een stereopotmeter op deze manier nooit voorkomen. De aanwezige Kanzy KAAM 1000 is de vergulde uitvoering. Een voordeliger en meer slijtvast alternatief is de uitvoering met goudkleurig opgedampt materiaal. Maar bij een Wiki voelt deze gouden luxe net wat beter. Blumenhofer beveelt bij het gros van de luidsprekers een buizenversterker aan. Bij de Wiki is de Kanzy onderhand favoriet; andere bekende en aanwezige merken zijn Mastersound, Grandinote en Einstein. Mocht het voor een bepaalde versterker nodig zijn om een compensatienetwerk in de speaker te bouwen, dan doet men dat bij Blumenhofer voor de klant. Blumenhofer's vragen maar een paar Watt om te werken; meer vermogen is uiteraard geen probleem. Oh ja, de luidsprekerkabels zijn in dit geval Cammino Reference types.

Haast niet te beseffen

Nu op zaterdag het monotone geluid van het busje, waarmee naar Duitsland is gereisd, de oren heeft verlaten en de rust van het platteland onder de 30 dB grens is gezakt, wordt het tijd de Wiki tot leven te wekken met de tenorsax van Bennie Wallace. Daarmee zet het systeem gelijk de toon voor de rest van de dag. Thomas heeft gezorgd voor een opgewarmde set en dat resulteert in een heel natuurlijke flow van de muziek, die de grote luisterruimte met gemak vult. Hoorde ik de luidsprekers tijdens het interview met Thomas en Andrea alleen op de achtergrond, nu (zittend op de luisterpositie) dringt de sax pas echt door en staat met grote dynamiek in de ruimte. Zo indringend beluister je een sax normaliter alleen van dichtbij en live. Ik ken geen luidspreker die dit instrument zó realistisch weergeeft. Op alle mij bekende luidsprekers is de weergave aanzienlijk meer 'gemaakt' en vooral kleiner. Toch is de stage niet overdreven groot of zouden stemmen te groot worden. Dat maakt Jennifer Warnes duidelijk met haar lp 'Famous Blue Raincoat'. Drums groot achter de stem, de stem voorop in de juiste proportie. De afmeting van de luisterruimte is fe-

nomenaal voor het slagwerk en de gitaar, tegelijkertijd hoef je slechts de ogen te sluiten voor gewenste intimiteit met de zangers. Kippenvel staat op de beide armen en rillingen lopen over mijn rug. Dat heb ik eigenlijk alleen bij live-uitvoeringen en zelden tot nooit bij gereproduceerde muziek. We draaien verder met 'Bird On A Wire', daarna op mijn verzoek het mooie 'Joan Of Arc'. Wat een stage en wat een ruimte. Dit is haast niet te beseffen. Hier staan geen luidsprekers meer in de ruimte, zo homogeen klinkt het geheel. Overal gebeurt wel iets in de muziek en ik kan het niet helpen dat de tranen in de ogen komen terwijl ik intens luister, om toch vooral geen seconde te missen van wat ik hier beleef. Phil Spector zou met deze set pas echt zijn 'wall of sound' hebben kunnen bouwen. Zeven meter breed geweld van Yello, dat als een muur zo strak staat. Lage tonen doen denken aan een grommende grizzlybeer. Instrument voor instrument is vrij om ruimte voor zichzelf op te eisen. Het is teveel elektronisch om tranen op te roepen, eerder ben ik gepast onder de indruk. Er ontstaat een zekere kortsluiting in mijn hersens als ik bij een volgende Yello-track de ogen weer open. De Wiki's trekken visueel zó de aandacht, dat je automatisch verwacht links en rechts te horen, of de speakers elk voor zich. Maar het gehoor vertelt het tegendeel. Een stage is ergens daar waar je naar toe kijkt. Maar niet komend uit de aanwezige twee luidsprekers. Eerder uit een batterij luidsprekers, waarbij instrumenten en stemmen elk hun eigen speaker hebben staan. De manier waarop vroeger popconcerten plaatsvonden. Ogen en oren kunnen niet tot overeenstemming komen in de beleving van Yello. Een gevoel dat de rest van de dag zal blijven. De met geluid opgewekte illusie staat in geen verhouding tot in het geheugen opgeslagen ervaringen.

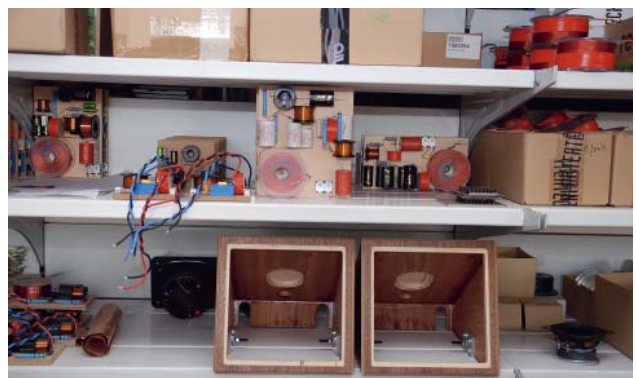
Aardschok

LA4 speelt lustig de lp 'Just Friends'. Het spettert aan alle kanten en dat ligt niet aan stofjes op de plaat. De blazende alt-

sax met daarbij de gitaar van Laurindo Almeida zorgt voor een combinatie van verplaatsende lucht tegenover subtiel snaar-getokkel, met een bas als natuurlijke ondersteuning. Slagwerk bevat op deze lp een zeker effectbejag; heel gebruikelijk voor die tijd, waarin zeer audiofiele opnames uit de persen rolden. Maar in die jaren wist men audiofiele weergave en muziek beter met elkaar in balans te brengen dan het gepriegel van tweederangs artiesten op menig hedendaags label. LA4 staat rotsvast gepositioneerd, speelt met een gemak en een dynamiek die alleen is voorbehouden aan een werkelijk groots en correct ontwikkelde hoorn. Daarbij mogen we niet vergeten welke rol de Kanzy versterker speelt, welke invloed de Cammino kabels hebben en hoe de Acoustic Signature/SME/Soundsmith combinatie ieder miniem detail aan de groef weet te ontfutselen. Doug MacLeod toont met 'Come To Find' hoe je een akoestische bas weergeeft. Doe dat bij voorkeur op een Wiki van Blumenhofer. De stem van Doug is dit keer wel erg groot. Dit is een gegeven dat duidelijk uit de opname afkomstig is, want elk instrument is sterk uitvergroot. Zelfs de mondharmonica, hetgeen jammer is voor de intimiteit. De weergave is heel direct en bevat een grote hoeveelheid microdetails die vrijelijk uit de hoorns stromen. Hoe je het wendt of keert, dit systeem werpt menig heilig huisje omver, niet een klein beetje maar als een aardschok. Hier wordt geen muziek gereproduceerd, het wordt ter plekke gemaakt. Naarmate dezelfde plaat langer speelt, bedenkt ik mij, dat ik vanwege de opnametechniek als het ware heel dicht op de muzikant zit en dat daarmee de uitvergroting ontstaat.

Tastbaar

Het Isao Suzuki Trio/Quartet speelt 'Blow Up' van een opname uit 1973 op het Three Blind Mice label. Oké, ik geef me gewonnen, dit is met afstand het beste system dat ik ooit heb mogen beluisteren. Op beurzen, in winkels, bij mensen thuis of waar dan ook. Gewoon absurd hoe de drums in mijn ge-

zicht exploderen, hoe de cello jammert die op drie meter van mij af lijkt te staan, hoe natuurlijk de bastonen zonder enige resonantie in het systeem of in de ruimte hun weg vinden. De homogeniteit van de twee units met elkaar. Het is vooral de dynamiek die je optilt uit de luisterstoel. Three Blind Mice staat bekend om de close mike techniek; ik denk dat ze het in Japan zelfs tijdens de mastering nooit zo hebben kunnen beoordelen. Hoorns gekleurd? Met Sade geen spoor van hoorn-neuzigheid. Moet het harder spelen? Het kan harder, harder en harder. De belevenis is vrijwel gelijk aan het concert van deze aantrekkelijke dame, dat ik in mei in München mocht bijwonen. In de opname zijn tweede stemmen allemaal los van elkaar te onderscheiden, is percussie flitsend snel met een schier onbegrensde dynamiek. Zo soepel en lekker luisteren en dat luisteren kan uren achtereen. Door niemand gestoord zoek ik in de vinylcollectie van Thomas naar klassiek werk en leg als eerste een lp met muziek van Albinoni op de draaitafel, muziek gespeeld door I Musici. Wederom breed neergezet zonder het geringste randje van scherpte. Tinkelend is de klavecimbel in zijn ijle ruimte. Sluit de ogen en het orkest komt voor u tot leven. Zacht zoeven de cello's, gedreven spelen de violen, de bas zoemt. Zo is elk element voor een perfecte avond in een concertzaal aanwezig. De neiging tot het klaarzetten van een hapje en een drankje voor de leden van I Musici ontstaat vanzelf, zo tastbaar is de weergave. Verzinken in de schoonheid van de muziek is eenvoudiger dan met welke set ook die ik ooit eerder beluisterde. De pure liefde voor het vak van luidsprekerbouwer en liefde voor muziek stralen gewoon door de ruimte. Teder en gevoelig op het immense systeem, zacht in de zachte passages zonder verlies van kracht, voluit spelend zonder een krimp te geven als de partituur dat aangeeft. Qua afbeelding in de ruimte schitterend, niet te groot, niet te klein, met behoud van de intimiteit van Italiaanse barok uit de tijd van Albinoni. Vervolgens fluitconcerten, waaronder die van Telemann, waarbij het karakter en de klank van de instrumenten zo

onmiskenbaar goed aanwezig zijn, dat ik eigenlijk bij het openen van de ogen een dochter van Thomas Blumenhofer verwacht aan te treffen, die op een blokfluit recht voor mij staat te blazen. De blokfluit, mij van jongs af aan het meest bekend van optredens tussen de schuifdeuren, heeft exact de juiste klank, helderheid en expressie.

Knap, heel knap

Tegenstrijdige gevoelens zijn overgebleven na het bezoek aan de luisterruimte van Blumenhofer. Tegelijk met het verdrietige besef dat ik een dergelijk systeem nooit zal bezitten, is er de opluchting dat ik zelfs niet naar deze kwaliteit hoef te streven vanwege de prijskaart. Ik kan het simpelweg niet betalen en heb er evenmin de ruimte voor. Niet eerder heeft enig systeem mij zo weten te grijpen en mijn aandacht weten vast te houden. Dat mijn hersenen niet in staat bleken, het visuele aspect van de luidsprekers te combineren met de weergave, zegt denk ik genoeg. Met de ogen dicht verbeeldt de luisteraar zich geen orkest, het orkest staat er. Zo mooi geprojecteerd, zo zuiver spelend dat het alleen maar live kan zijn. Slechts met het openen van de ogen komt de realiteit terug, om direct te verdwijnen bij de volgende lp. Weet u wat daarbij het grappige is? Dat Blumenhofer over de gehele productlijn de realiteit van de Wiki weet vast te houden. Met het opstellen van een Genuin Two veranderde de flow en het gemak, maar niet de zuiverheid. Al luisterend vergat ik dat het niet de Wiki was die speelde, maar een set luidsprekers van 20 mille. Zelfs met een Fun 13 van 2400 euro per paar kwam nog veel van de Wiki terug. Dat is knap, heel knap. Al worden de kleine types nimmer Vikingschepen, want daarvoor is de Wiki te uniek, een Blumenhofer luidspreker moet binnen het bereik van menig muzikliefhebber liggen.

Tekst: René van Es

Foto's: René van Es/Fritz de With

